

Monumentnummer*: 526933

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 05 december 2007
Kadaster deel/nr 82888/44

Woonplaats* Twello
Gemeente* Voorst
Provincie* Gelderland

Locatiennaam Twello
Locatieomschrijving

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Twello	C			74
Twello	C			89
Twello	C			502
Twello	C			68
Twello	C			734
Twello	C			505
Twello	C			72
Twello	C			71
Voorst	P			395
Twello	C			161
Twello	C			343
Twello	C			73
Twello	C			1000
Twello	C			1079
Twello	C			80
Twello	C			84
Twello	C			506
Twello	C			807

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Twello	C			1362
Twello	C			67
Twello	C			81
Twello	C			618
Twello	C			1078
Twello	C			90
Twello	C			504
Twello	C			83
Twello	C			507
Twello	C			121
Twello	C			622
Twello	C			621
Twello	C			503

*Omschrijving***

Omschrijving onderdeel 2:

HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG.

De oudst bekende kaart waarop het Hartelaar wordt afgebeeld is de Topografische kaart van de Veluwe van M.J. de Man uit 1805. Het Hartelaar bestaat uit een drietal opstallen: de boerderij met herenkamer, de schaapskooi en een hooiberg en wordt bereikt via een aantal lanen aan de zuid- en noordzijde. Ten zuidoosten van het huis ligt een rechthoekige vijver. Op de OAT van de kadastrale minuut van 1827 (kadastrale gemeente Twello, sectie C, eerste blad) worden rond het huis, tuinen en bij de rechthoekige vijver een terrein van vermaak genoemd. Voor het overige waren de percelen als hakhoutpercelen tussen de lanen, bouw- en weiland in gebruik. Tussen het Hartelaar en de Schokkenkamp liepen twee gebogen lanen waartussen hakhoutbos met gebogen paden en een hoge kamp. Deze situatie is nog steeds onveranderd. Tussen 1825 en 1846 (TMK) blijkt ten zuiden van het huis aan weerskanten van de lange oprijlaan een landschappelijke aanleg te zijn ontstaan met een gebogen padenstelsel. De topografische kaart van 1886 laat een aantal veranderingen op het terrein zien: in 1885 was de spoorlijn Apeldoorn-Deventer aan de noordkant van het huis aangelegd, die het bezit doorsnijdt. Ten zuiden van het huis en bij de vijver ligt een groot gazon, afgesloten naar het zuiden door een golvende boomcoulisse en een weiland. De lange zuidelijke laan is daardoor voor de helft verdwenen. De toegang tot het huis vanuit het zuiden is hiermee vervallen. Er zijn nog twee toegangen tot het huis over het spoor: een noordoostelijke vanuit Twello langs de Schokkenkamp en een noordwestelijke vanaf de weg Apeldoorn-Deventer. De laatste grote verandering is te zien op de topografische kaart van 1929: de boomcoulisse van de zuidkant is verdwenen. Op de boomweide ten zuiden van het huis zijn solitairen geplant. De huidige situatie is als volgt: ten zuiden van het huis bestaat het park uit een bomenwei met fraaie oude solitairen (plataan, tulpenboom, beuk en eik). In de zuidoosthoek ligt een ovale vijver (de vijver die op de Kadastrale minuut nog al rechthoekig werd weergegeven). Tussen het huis en de boerderij de Schokkenkamp ligt een klein perceel oud loofbos, doorsneden met enkele

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

wandelpaden en een hoger gelegen kamp. Ten zuiden van de bomenwei liggen een groot weiland en percelen bouwland en (vanouds) hakhoutbos, afgebakend met meidoornheggen. Belangrijk in de aanleg zijn de drie lanen, die vanuit het erf ten noordoosten van het huis uitwaaiëren naar het zuiden, het oosten en het noordwesten. Deze laatste is de oprijlaan (het enige deel van het complex dat ten noorden van de spoorlijn ligt), die met een zeer flauwe bocht vanaf de Rijkstraatweg (Apeldoorn-Deventer) in zuidoostelijke richting naar het erf bij het huis loopt. De laan heeft een puin/grindverharding en is beplant met oude eiken, op sommige plaatsen dubbel in driehoeksverband en zich verbredend tot een bosstrook. De laan, die oostwaarts loopt langs de Schokkenkamp naar het huis, is de oude verbindingsweg met het dorp Twello. De laan heeft een puinverharding en een beplanting met Amerikaanse eik en oude beuken (oostelijk deel). De met grind verharde laan, die vanaf het erf met een flauwe westwaartse bocht naar het zuiden loopt, is rond 1980 opnieuw ingeplant met enkele rijen eik in driehoeksverband. De naastliggende percelen zijn wegens hun waarde als landschappelijke buffers opgenomen in het complex. Op het erf ten noorden van de schaapskooi staan vier oude beuken.

Waardering De HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG, behorend tot de historische buitenplaats Het Hartelaar, is van algemeen cultuurhistorisch belang

- wegens de gaafheid;
- als goed voorbeeld van een bescheiden en sobere 19de-eeuwse landschappelijke aanleg behorend bij een eenvoudig landhuis als centrum van een landgoed;
- wegens de landschappelijk visuele waarden.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Historische aanleg